

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

26 februarie 2015(*)

„Trimitere preliminară – Taxa pe valoarea adăugată – Deduceri – Scutiri – Livrări de proteze dentare”

În cauzele conexe C-144/13, C-154/13 și C-160/13,

având ca obiect cereri de decizie preliminară formulate în temeiul articolului 267 TFUE de Hoge Raad der Nederlanden (Țările de Jos), prin deciziile din 1 martie și din 8 martie 2013, primite de Curte la 21 martie, la 27 martie și, respectiv, la 28 martie 2013, în procedurile

VDP Dental Laboratory NV

împotriva

Staatssecretaris van Financiën (C-144/13),

și

Staatssecretaris van Financiën

împotriva

X BV (C-154/13),

Nobel Biocare Nederland BV (C-160/13),

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul A. Tizzano, președinte de cameră, domnii S. Rodin și A. Borg Barthet (raportor), doamna M. Berger și domnul F. Biltgen, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: doamna M. Ferreira, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 19 mai 2014,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru VDP Dental Laboratory NV, de R. Oorthuizen, belastingadviseur;
- pentru Nobel Biocare Nederland BV, de G. C. Bulk, adviseur;
- pentru guvernul olandez, de M. Bulterman, de M. Noort și de J. Langer, în calitate de agenți;
- pentru guvernul eston, de N. Grünberg, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de A. Cordewener și de E. Manhaeve, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 4 septembrie 2014,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererile de decizie preliminară privesc interpretarea articolului 17 alineatele (1) și (2) din A șasea directivă 77/388/CEE a Consiliului din 17 mai 1977 privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri – sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată: baza unitară de evaluare (JO L 145, p. 1), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2005/92/CE a Consiliului din 12 decembrie 2005 (JO L 345, p. 19, denumită în continuare „A șasea directivă”), precum și a articolului 140 literele (a) și (b) și a articolului 143 litera (a) din Directiva 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată (JO L 347, p. 1), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2007/75/CE a Consiliului din 20 decembrie 2007 (JO L 346, p. 13, denumită în continuare „Directiva TVA”), coroborate cu articolul 132 alineatul (1) litera (e) și cu articolul 370 din această directivă.

2 Aceste cereri au fost formulate în cadrul a trei litigii între VDP Dental Laboratory NV (denumită în continuare „VDP”), pe de o parte, și Staatssecretaris van Financiën (denumită în continuare „Staatssecretaris”), pe de altă parte, și între Staatssecretaris, pe de o parte, și X BV (denumită în continuare „X”) și Nobel Biocare Nederland BV (denumită în continuare „Nobel”), pe de altă parte, cu privire la perceperea taxei pe valoarea adăugată (denumită în continuare „TVA”) pentru exercițiile fiscale 2006 și 2008.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Procedurile din litigiul principal privesc perceperea TVA-ului pentru exercițiile financiare 2006 și 2008. În consecință, directivele aplicabile sunt A șasea directivă și Directiva TVA. Având în vedere perioada în discuție în speță, va trebui să se țină cont de dispozițiile relevante astfel cum au fost formulate în A șasea directivă sau în Directiva TVA.

A șasea directivă

4 Articolul 13 secțiunea A din A șasea directivă, referitor la scutirile pentru anumite activități de interes general în statul membru în cauză, prevede:

„(1) Fără a aduce atingere altor dispoziții comunitare, statele membre scutesc în conformitate cu condițiile pe care acestea le stabilesc în scopul de a asigura aplicarea corectă și directă a unor asemenea scutiri și de a preveni orice posibilă evaziune, fraudă sau abuz, următoarele:

[...]

(e) prestarea de servicii efectuată în cadrul profesiei lor de către tehnicienii dentari și livrarea de proteze dentare de către dentiști și tehnicieni dentari;

[...]” [traducere neoficială]

5 Articolul 17 din această directivă, în versiunea rezultată din articolul 28f din aceasta (în continuare, „articolul 17 din A șasea directivă”) și intitulat „Originea și sfera de aplicare a dreptului de deducere”, prevede la alineatele (1) și (2):

„(1) Dreptul de deducere ia na?tere în momentul în care taxa deductibil? devine exigibil?.
[traducere neoficial?]

(2) În m?sura în care bunurile ?i serviciile sunt utilizate pentru tranzac?iile sale impozabile, persoana impozabil? are dreptul de a deduce din taxa pe care o datoreaz?:

(a) [TVA] datorat? sau pl?tit? pe teritoriul ??rii pentru bunurile sau serviciile care i?au fost sau urmeaz? a?i fi furnizate de c?tre o alt? persoan? impozabil?; [traducere neoficial?]

(b) [TVA] datorat? sau pl?tit? pentru bunurile importate pe teritoriul ??rii;

(c) [TVA] datorat? în conformitate cu articolul 5 alineatul (7) litera (a), articolul 6 alineatul (3) ?i articolul 28a alineatul (6);

(d) [TVA] datorat? în conformitate cu articolul 28a alineatul (1) litera (a).”

Directiva TVA

6 Articolul 131 din Directiva TVA prevede:

„Scutirile prev?zute la capitolele 2-9 se aplic? f?r? s? aduc? atingere altor dispozi?ii comunitare ?i în conformitate cu condi?iile pe care statele membre le stabilesc în scopul de a asigura aplicarea corect? ?i direct? a acestor scutiri ?i de a preveni orice posibil? evaziune, fraud? sau abuz.”

7 Articolul 132 alineatul (1) din această directiv?, fostul articol 13 sec?iunea A din A ?asea directiv?, prevede:

„Statele membre scutesc urm?toarele tranzac?ii:

[...]

(d) livrarea de organe, sânge ?i lapte, de provenien?? uman?;

(e) prestarea de servicii efectuat? în cadrul profesiei lor de c?tre tehnicienii dentari ?i livrarea de proteze dentare de c?tre denti?ti ?i tehnicieni dentari;

[...]”

8 Articolul 138 alineatul (1) din directiva men?ionat? precizeaz?:

„Statele membre scutesc livrarea de bunuri expediate sau transportate c?tre o destina?ie aflat? în afara teritoriului lor respectiv, dar în cadrul Comunit??ii, de c?tre vânz?tor sau persoana care achizi?ioneaz? bunurile sau în numele acestora, pentru o alt? persoan? impozabil? sau pentru o persoan? juridic? neimpozabil? care ac?ioneaz? ca atare într?un alt stat membru decât cel în care începe expedierea sau transportul bunurilor.”

9 Potrivit articolului 140 din aceea?i directiv?:

„Statele membre scutesc urm?toarele opera?iuni:

(a) achizi?ia intracomunitar? de bunuri a c?ror livrare de c?tre persoane impozabile este scutit? în toate circumstan?ele pe teritoriul lor respectiv;

(b) achizi?ia intracomunitar? de bunuri al c?ror import este scutit în toate circumstan?ele în

temeiul articolului 143 literele (a), (b), (c) și (e)-(l);

[...]"

10 Articolul 143 litera (a) din Directiva TVA prevede:

„Statele membre scutesc următoarele operațiuni:

(a) importul definitiv de bunuri a căror livrare de către o persoană impozabilă este scutită în toate circumstanțele pe teritoriul lor respectiv.”

11 Articolul 167 din Directiva TVA are următorul cuprins:

„Dreptul de deducere ia naștere în momentul în care taxa deductibilă devine exigibilă.”

12 Articolul 168 din această directivă, fostul articol 17 alineatul (2) din Așasea directivă, prevede:

„În măsura în care bunurile și serviciile sunt utilizate în scopul operațiunilor taxabile ale unei persoane impozabile, persoana impozabilă are dreptul, în statul membru în care efectuează operațiunile respective, de a deduce din valoarea TVA, pe care are obligația de a plăti, următoarele sume:

(a) TVA datorată sau achitată în statul membru în cauză pentru bunurile care îi sunt sau care urmează să fi livrate sau pentru serviciile care îi sunt sau urmează să fi prestate de o altă persoană impozabilă;

(b) TVA datorată pentru operațiunile asimilate livrărilor de bunuri sau prestărilor de servicii în temeiul articolului 18 litera (a) și articolului 27;

(c) TVA datorată pentru achizițiile intracomunitare de bunuri în temeiul articolului 2 alineatul (1) litera (b) punctul (i);

(d) TVA datorată pentru operațiunile asimilate achizițiilor intracomunitare în conformitate cu articolele 21 și 22;

(e) TVA datorată sau achitată pentru importul de bunuri în statul membru în cauză.”

13 Directiva TVA prevede de asemenea diferite „dispoziții pentru statele care erau membre ale Comunității la 1 ianuarie 1978”, mai ales în temeiul articolului 370, care prevede:

„Statele membre care, la 1 ianuarie 1978, impozitau operațiunile enumerate în anexa X partea A pot continua să impoziteze respectivele operațiuni.”

14 Anexa X din această directivă, în partea A, intitulată „Operațiuni pe care statele membre pot continua să le impoziteze”, prevede la punctul 1:

„1. Prestarea de servicii efectuate în cadrul profesiei lor de către tehnicienii dentari, precum și furnizarea de proteze dentare de către dentiști și tehnicieni dentari; [...]"

15 Articolul 90 CE (în prezent articolul 110 TFUE) avea următorul cuprins:

„Niciun stat membru nu aplică, direct sau indirect, produselor altor state membre impozite interne de orice natură mai mari decât cele care se aplică, direct sau indirect, produselor naționale similare.

De asemenea, niciun stat membru nu aplică produselor altor state membre impozite interne de natură să protejeze indirect alte sectoare de producție.”

Dreptul olandez

16 Articolul 11 alineatul 1 litera g) punctul 1° din Legea privind impozitul pe cifra de afaceri (Wet op de omzetbelasting 1968) din 28 iunie 1968 (*Staatsblad* 1968, nr. 329, denumit în continuare „Codul privind TVA”), în versiunea în vigoare de la 1 ianuarie 2003 până la 1 ianuarie 2007, prevede:

„Sunt scutite de TVA, în condiții care urmează a fi stabilite prin măsuri administrative cu caracter general:

serviciile prestate de profesioniști a căror profesie este reglementată prin sau în temeiul Legii privind profesiile din sectorul sănătății individuale [Wet op beroepen in de individuele gezondheidszorg]; serviciile prestate de psihologi și de tehnicieni dentari; livrările de proteze dentare; transportul bolnavilor sau al răniților cu ambulanță automobilă.”

17 Articolul 11 alineatul 1 litera g) punctul 1° din acest cod, în versiunea în vigoare în anul 2008, are următorul cuprins:

„Sunt scutite de TVA, în condiții care urmează a fi stabilite prin măsuri administrative cu caracter general:

tratamentul medical al persoanelor în cadrul exercitării profesiilor medicale și paramedicale reglementate prin sau în temeiul Legii privind profesiile din sectorul sănătății individuale, precum și tratamentul persoanelor de către psihologi; serviciile prestate de tehnicieni dentari în această calitate; livrările de proteze dentare de către dentiști și tehnicieni dentari; transportul bolnavilor sau al răniților cu ambulanță automobilă.”

18 Articolul 15 alineatul 2 din codul menționat, în versiunea în vigoare în anul 2006, cuprinde următoarele norme:

„În măsura în care bunurile și serviciile sunt utilizate pentru necesitățile prestațiilor unui antreprenor, în sensul articolelor 11 și 28k, deducerea taxei nu poate avea loc decât dacă este vorba despre prestațiile menționate la articolul 11 literele i), j) și k), cu condiția ca cumpărătorul acestor prestații să aibă reședința sau sediul în afara teritoriului Comunității sau cu condiția ca aceste prestații să privească în mod direct măruri destinate exportului în afara Comunității.”

19 Articolul 17e din Codul TVA prevede:

„În condițiile și cu restricțiile care vor fi stabilite printr-un decret ministerial, [se] acordă o scutire de taxă pentru achiziția intracomunitară de bunuri:

- a. pentru care livrarea în țările de Jos este în orice caz scutită;
- b. pentru care o scutire s-ar aplica în orice caz la momentul efectuării importului,

c. pentru care ar exista în orice caz un drept de restituire integral?."

20 Articolul 21 litera a) din Codul privind TVA prevede:

„În condițiile și cu restricțiile care vor fi stabilite printr-un decret ministerial, [se] acordă o scutire de taxă pentru:

a) importul de bunuri a căror livrare în țările de Jos este în orice caz scutit?."

21 Articolul 16a alineatul 1 litera a) din decretul de punere în aplicare a Codului privind TVA prevede:

„Sunt considerate achiziții intracomunitare în sensul articolului 17e:

a) achizițiile intracomunitare de organe, sânge și lapte, de proveniență uman?."

Litigiile principale și întrebările preliminare

Cauza C-144/13

22 Litigiul principal din cauza C-144/13 privește VDP, cu sediul în țările de Jos, care intermediază vânzarea de proteze dentare. Pe baza unor comenzi din partea unor dentiști stabiliți în țările de Jos sau în afara acestui stat membru, aceasta recurge la producerea acestor proteze de către laboratoare care au calitatea de tehnicieni dentari, stabilite în afara țărilor de Jos, dar și atât pe teritoriul, cât și în afara teritoriului Uniunii Europene. Laboratoarele vizate livrează protezele dentare VDP, care le livrează apoi dentiștilor care le-au comandat. Protezele dentare pe care le primește VDP, provenite din state care nu fac parte din teritoriul vamal al Uniunii, sunt declarate în momentul în care ajung în țările de Jos în vederea punerii lor în liberă circulație.

23 În declarația privind TVA-ul pentru primul trimestru al anului 2006 în legătură cu livrările de proteze dentare efectuate în această perioadă către dentiști stabiliți în țările de Jos, VDP a declarat că livrările respective erau scutite de TVA în conformitate cu articolul 11 alineatul 1 litera g) punctul 1° din Codul privind TVA, în versiunea în vigoare până la 1 ianuarie 2008. În plus, VDP a dedus TVA-ul care i-a fost facturat în cursul acestui trimestru pentru livrările de proteze în discuție întemeindu-se pe interpretarea dată de Curte articolului 17 alineatul (2) din Așasea directivă în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea VDP Dental Laboratory (C-401/05, EU:C:2006:792). Inspectorul a refuzat să acorde această deducere în temeiul articolului 15 alineatul 2 din Codul privind TVA și a respins contestația formulată de VDP.

24 Pentru livrările de proteze dentare către dentiști stabiliți în țările de Jos, în cursul celui de al treilea trimestru al anului 2008, VDP nu a achitat TVA-ul, pe baza declarației sale, întemeindu-se pe faptul că de la data de 1 ianuarie 2008 beneficia de statutul de „tehnician dentar”, în sensul articolului 132 alineatul (1) litera (e) din Directiva TVA, și a considerat, în consecință, că beneficia de scutire potrivit articolului 11 alineatul 1 litera g) punctul 1° din Codul TVA. Conform articolului 15 alineatul 2 din acest cod, VDP nu a dedus taxa care i-a fost facturată în cursul acestui trimestru pentru livrările respective.

25 În plus, VDP a declarat și a achitat, pentru trimestrul menționat, taxa aferentă importului și achiziției intracomunitare de proteze dentare provenite de la laboratoare stabilite în afara țărilor de Jos. Totuși, ulterior a considerat că nu datora această taxă pentru importul de proteze declarate, conform articolului 21 litera (c) din Codul privind TVA coroborat cu articolul 143 litera (a) din Directiva TVA și, în ceea ce privește achizițiile intracomunitare de astfel de proteze, conform articolului 17e litera (a) din Codul privind TVA coroborat cu articolul 140 litera (a) din Directiva

TVA. Contesta?ia formulat? de VDP în acest sens a fost de asemenea respins? de inspector.

26 În ceea ce prive?te primul trimestru al anului 2006, Rechtbank te Haarlem a respins ac?iunea formulat? de VDP ?i a apreciat c? aplicarea scutirii în conformitate cu articolul 11 alineatul 1 litera g) din Codul privind TVA conducea la excluderea de la deducere a taxei aferente intr?rilor potrivit articolului 15 alineatul 2 din Codul privind TVA. VDP a formulat recurs împotriva hot?rârii pronun?ate de această instan??.

27 În ceea ce prive?te al treilea trimestru al anului 2008, Rechtbank te Haarlem a apreciat drept fondat? ac?iunea introdus? de VDP ?i a considerat c?, în conformitate, pe de o parte, cu articolul 21 litera c) din Codul privind TVA coroborat cu articolul 143 litera (a) din Directiva TVA ?i, pe de alt? parte, cu articolul 17e litera a) din Codul privind TVA coroborat cu articolul 140 litera (a) din Directiva TVA, TVA?ul nu este datorat pentru importul ?i pentru achizi?ia intracomunitar? de proteze dentare, baza fiind întotdeauna o livrare efectuat? de un tehnician dentar str?in, iar o astfel de livrare este scutit? în ??rile de Jos. Staatssecretaris a formulat recurs împotriva acestei decizii.

28 Potrivit Hoge Raad, atât în recursul formulat de VDP, cât ?i în cel formulat de Staatssecretaris se ridic? probleme de drept al Uniunii.

29 În aceste condi?ii, Hoge Raad der Nederlanden a hot?rât s? suspende judecarea cauzei ?i s? adreseze Cur?ii urm?toarele întreb?ri preliminare:

„1) Articolul 17 alineatele (1) ?i (2) din A ?asea directiv? trebuie interpretat în sensul c?, în cazul în care o norm? juridic? na?ional? prevede, contrar dispozi?iilor directivei, o scutire (motiv pentru care este exclus dreptul de deducere), persoana impozabil? are dreptul de deducere invocând articolul 17 alineatele (1) ?i (2) din A ?asea directiv??”

2) Articolul 143 litera (a) ?i articolul 140 literele (a) ?i (b) din Directiva TVA trebuie interpretate în sensul c? scutirile de TVA prev?zute de aceste dispozi?ii nu se aplic? importului ?i achizi?iei intracomunitare de proteze dentare? În cazul unui r?spuns negativ la această întrebare, scutirea este supus? condi?iei ca protezele dentare s? fie livrate din str?in?tate de c?tre un dentist sau un tehnician dentar ?i/sau s? fie livrate c?tre un dentist sau un tehnician dentar?”

Cauza C?154/13

30 Cauza C?154/13 prive?te X, cu sediul în ??rile de Jos, care administreaz? un cabinet stomatologic ale c?rui activit??i sunt, conform articolului 11 alineatul 1 litera g) punctul 1° din Codul privind TVA, scutite de TVA, f?r? drept de deducere. În perioada 1 ianuarie-30 septembrie 2008, X a achizi?ionat de la un tehnician dentar stabilit în Germania proteze dentare care au fost transportate ?i livrate X din Germania f?r? s? fie facturat TVA. Pentru aceste achizi?ii, X nu a achitat TVA, pe baza declara?iei sale privind achizi?ii intracomunitare. În opinia inspectorului, este totu?i vorba despre astfel de achizi?ii ?i a formulat o decizie de rectificare.

31 Rechtbank te 's?Gravenhage a declarat drept fondat? ac?iunea formulat? de X. Potrivit acestei instan?e, articolul 17e din Codul privind TVA ?i articolul 140 din Directiva TVA trebuie interpretate în sensul c?, în cazul unei livr?ri de proteze dentare de c?tre un dentist sau un tehnician dentar stabilit în afara teritoriului ??rilor de Jos, achizi?ia intracomunitar? corespunz?toare efectuat? de un client în ??rile de Jos este scutit? de TVA, dat fiind c? o astfel de livrare este de asemenea scutit? atunci când este efectuat? în ??rile de Jos. Staatssecretaris a formulat recurs împotriva acestei decizii ?i s?a referit printre altele la faptul c? livr?rile de proteze dentare în Germania sunt supuse taxei.

32 În aceste condiții, Hoge Raad der Nederlanden a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 140 literele (a) și (b) din Directiva TVA trebuie interpretat în sensul că scutirea de TVA pe care o prevede nu se aplică achiziției intracomunitare de proteze dentare? În cazul unui răspuns negativ la această întrebare, scutirea este supusă condiției ca protezele dentare să fie livrate din străinătate de către un dentist sau un tehnician dentar și/sau să fie livrate către un dentist sau un tehnician dentar?

2) În măsura în care scutirea de TVA prevăzută la articolul 140 literele (a) și (b) din Directiva TVA (fie în condițiile amintite la întrebarea anterioară, fie în lipsa acestor condiții) se aplică achiziției intracomunitare de proteze dentare, această excepție se aplică în țări precum Regatul Țărilor de Jos, care s-au conformat scutirii prevăzute la articolul 132 din Directiva TVA, și în cazul achiziției intracomunitare de proteze dentare care provin dintr-un stat membru care a aplicat regimul derogatoriu și tranzitoriu prevăzută la articolul 370 din Directiva TVA?”

Cauza C-160/13

33 Cauza C-160/13 privește Nobel, cu sediul în Țările de Jos, care beneficiază de statutul de tehnician dentar în sensul articolului 11 alineatul 1 litera g) punctul 1° din Codul privind TVA. Nobel intermediază vânzarea de proteze dentare. Aceasta vinde și livrează proteze dentare, pe bază de comenzi, laboratoarelor de tehnică dentară cu sediul în Țările de Jos. Protezele dentare sunt fabricate în Suedia de societatea-mamă a Nobel, A AB (denumită în continuare „A”), care este de asemenea tehnician dentar. A livrează protezele, în schimbul unei remunerații convenite, către Nobel, care livrează apoi aceste proteze laboratoarelor respective.

34 În ceea ce privește protezele dentare livrate în luna decembrie 2008, A nu a facturat TVA. Pentru aceste livrări, Nobel a achitat, pe baza declarației sale, TVA-ul aferent achizițiilor intracomunitare. Aceasta a formulat ulterior o contestație cu privire la acest subiect. Rechtbank te Haarlem i-a dat câștig de cauză și a apreciat că articolul 17e din Codul privind TVA și articolul 140 din Directiva TVA trebuiau interpretate în sensul că, în cazul unei livrări de proteze dentare de către un dentist sau un tehnician dentar stabilit în afara teritoriului Țărilor de Jos, achiziția intracomunitară corespunzătoare efectuată de un client în Țările de Jos era scutită de TVA, dat fiind că o astfel de livrare este de asemenea scutită atunci când este efectuată în Țările de Jos. Staatssecretaris a formulat recurs împotriva hotărârii pronunțate de această instanță.

35 În aceste condiții, Hoge Raad der Nederlanden a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 140 literele (a) și (b) din Directiva TVA trebuie interpretat în sensul că scutirea de TVA pe care o prevede nu se aplică achiziției intracomunitare de proteze dentare? În cazul unui răspuns negativ la această întrebare, scutirea este supusă condiției ca protezele dentare să fie livrate din străinătate de către un dentist sau un tehnician dentar și/sau să fie livrate către un dentist sau un tehnician dentar?”

36 Prin Ordonanța președintelui Curții din 4 iunie 2013, cauzele C-144/13, C-154/13 și C-160/13 au fost conexe pentru buna desfășurare a procedurii scrise și orale, precum și în vederea pronunțării hotărârii.

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare din cauza C-144/13

37 Prin intermediul primei întrebări din cauza C-144/13, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 168 din Directiva TVA, care reia conținutul articolului 17 alineatul (2) din Aseasa directivă, trebuie interpretat în sensul că, atunci când o scutire prevăzută de dreptul național este incompatibilă cu Directiva TVA, articolul 168 din această directivă nu permite unei persoane impozabile să beneficieze de această scutire pretinzând în același timp dreptul de deducere.

38 Curtea a avut deja ocazia să statueze că, atunci când o scutire prevăzută de dreptul național este incompatibilă cu Directiva TVA, articolul 168 din această directivă nu permite unei persoane impozabile să beneficieze de această scutire pretinzând în același timp dreptul de deducere (Hotărârea MDDP, C-319/12, EU:C:2013:778, punctul 45).

39 Astfel, după cum a arătat avocatul general la punctul 37 din concluzii, atunci când o persoană impozabilă se confruntă cu o asemenea situație, aceasta va trebui fie să aplice scutirea prevăzută de dreptul național și să renunțe la dreptul de deducere, fie să supună operațiunile sale la plata TVA-ului, în temeiul dreptului Uniunii, și să se prevaleze apoi de dreptul de deducere a taxei aferente intrărilor.

40 În consecință, este necesar să se răspundă la prima întrebare din cauza C-144/13 că articolul 168 din Directiva TVA trebuie interpretat în sensul că, atunci când scutirea de TVA prevăzută de dreptul național este incompatibilă cu Directiva TVA, articolul 168 menționat nu permite unei persoane impozabile să beneficieze de această scutire pretinzând în același timp dreptul de deducere.

Cu privire la a doua întrebare din cauza C-144/13, cu privire la prima întrebare din cauza C-154/13 și cu privire la întrebarea din cauza C-160/13

41 Prin intermediul celei de a doua întrebări din cauza C-144/13, al primei întrebări din cauza C-154/13, precum și prin intermediul întrebării din cauza C-160/13, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă scutirea de TVA prevăzută la articolul 140 literele (a) și (b) și la articolul 143 litera (a) din Directiva TVA se aplică achiziției intracomunitare și importului de proteze dentare și, eventual, dacă scutirea este supusă condiției ca protezele dentare să fie livrate dintr-un alt stat membru sau dintr-o țară terță de către un dentist sau un tehnician dentar ori să fie livrate către un dentist sau un tehnician dentar sau dacă scutirea este supusă acestor două condiții cumulate.

42 Trebuie să se constate că articolele 132, 140 și 143 din Directiva TVA se înscriu în cadrul regimului privind scutirile prevăzute în titlul IX din Directiva TVA, intitulat „Scutiri”. Aceste dispoziții prevăd un mecanism de scutiri pentru operațiuni privind bunuri determinate în cazul în care sunt îndeplinite anumite condiții.

43 Or, obiectivul urmărit de scutirile prevăzute la articolul 132 alineatul (1) din Directiva TVA este să faciliteze accesul la anumite servicii, precum și livrarea anumitor bunuri evitând costurile suplimentare care ar apărea dacă ar fi supuse TVA-ului (a se vedea în acest sens Hotărârea Comisia/Germania, C-287/00, EU:C:2002:388, punctul 47, și Hotărârea MDDP, EU:C:2013:778, punctul 26).

44 Rezultă dintr-o jurisprudență constantă că scutirile respective constituie noțiuni autonome de drept al Uniunii care au ca obiect evitarea unor divergențe în aplicarea regimului TVA-ului de la un stat membru la altul (a se vedea în special Hotărârea CPP, C-349/96, EU:C:1999:93,

punctul 15, ?i Hot?rârea Skandia, C?240/99, EU:C:2001:140, punctul 23).

45 Trebuie s? se aminteasc?, în plus, c? articolul 132 din Directiva TVA urm?re?te scutirea de TVA a anumitor activit??i de interes general. Aceast? dispozi?ie nu exclude îns? toate activit??ile de interes general de la aplicarea TVA?ului, ci numai pe acelea care sunt enumerate ?i descrise în acest articol într?un mod foarte detaliat (Hot?rârea Institute of the Motor Industry, C?149/97, EU:C:1998:536, punctul 18).

46 Scutirea livr?rilor de proteze dentare efectuate de denti?ti ?i de tehnicienii dentari este menit? s? garanteze c? livrarea de produse care au leg?tur? cu îngrijirea s?n?t??ii nu devine inaccesibil? din cauza costurilor sporite ale acestor produse în cazul în care livrarea lor ar fi supus? TVA?ului [a se vedea, referitor la articolul 13 sec?iunea A alineatul (1) litera (b) din A?asea directiv?, devenit articolul 132 alineatul (1) litera (b) din Directiva TVA, Hot?rârea Comisia/Fran?a, C?76/99, EU:C:2001:12, punctul 23].

47 În ceea ce prive?te articolul 140 litera (a) din Directiva TVA, acesta impune statelor membre s? scuteasc? achizi?ia intracomunitar? de bunuri a c?ror livrare de c?tre persoane impozabile este scutit? în toate circumstan?ele pe teritoriul lor respectiv.

48 Cu titlu introductiv, trebuie ar?tat, dup? cum a subliniat avocatul general la punctul 45 din concluzii, c? formularea „pe teritoriul lor respectiv” se refer? la statul membru de import. Acest lucru rezult? din compararea cu alte dispozi?ii, precum articolul 88, articolul 207 sau articolul 214 alineatul (1) litera (a) din Directiva TVA, care cuprind aceea?i formulare.

49 Astfel, pentru a determina dac? o achizi?ie intracomunitar? de bunuri este scutit? de TVA, trebuie s? se verifice dac? livrarea acelora?i bunuri este scutit? pe teritoriul statului membru de destina?ie.

50 În cauzele principale, achizi?iile intracomunitare de proteze dentare ar putea intra în domeniul de aplicare al articolului 140 litera (a) din Directiva TVA, beneficiînd astfel de scutire, dac? ele sunt scutite pe teritoriul statului membru de destina?ie. Or, dat fiind c? articolul 132 alineatul (1) litera (e) din aceast? directiv? impune statelor membre s? scuteasc? livr?rile de proteze dentare efectuate de denti?ti ?i de tehnicienii dentari, livrarea pe teritoriul unui stat membru a acestui produs este în mod obligatoriu scutit? în cazul în care statul membru nu a pus în aplicare reglementarea tranzitorie prev?zut? la articolul 370 din Directiva TVA.

51 Astfel, achizi?iile intracomunitare de proteze dentare efectuate de denti?ti ?i de tehnicienii dentari intr? în domeniul de aplicare al articolului 140 litera (a) din Directiva TVA.

52 Trebuie de asemenea s? se constate c? scutirea importurilor definitive de bunuri, prev?zut? la articolul 143 alineatul (1) litera (a) din Directiva TVA, este în mod v?dit inspirat? din articolul 140 litera (a) din aceast? directiv?, cu diferen?a c? opera?iunile vizate de scutire sunt importurile definitive de bunuri.

53 Într?adev?r, pentru a stabili dac? un import de bunuri este scutit de TVA, trebuie s? se verifice dac? livrarea acelora?i bunuri este scutit? pe teritoriul statului membru de destina?ie. Astfel, din cuprinsul dispozi?iilor în discu?ie rezult? c? legiuitorul Uniunii a prev?zut un mecanism identic pentru articolul 140 litera (a) ?i pentru articolul 143 alineatul (1) litera (a) din Directiva TVA.

54 Rezult? c? aceste dispozi?ii trebuie s? fie interpretate în acela?i mod.

55 Întrucât elementul de referin?? este existen?a unei scutiri a livr?rii de bunuri în statul membru de destina?ie, în ceea ce prive?te protezele dentare trebuie s? se fac? trimitere la

scutirea prevăzută la articolul 132 alineatul (1) litera (e) din Directiva TVA în aceleași condiții ca în cazul articolului 140 litera (a) din aceasta. Astfel, importurile definitive de proteze dentare efectuate de dentiști și de tehnicienii dentari intră în domeniul de aplicare al articolului 143 alineatul (1) litera (a) din directiva menționată.

56 În ceea ce privește articolul 140 litera (b) din Directiva TVA, pentru a stabili dacă o achiziție intracomunitară de bunuri poate beneficia de scutire într-un stat membru, este suficient să se verifice dacă importurile definitive ale acelorași bunuri pe teritoriul statului membru amintit beneficiază de scutire în temeiul articolului 143 alineatul (1) litera (a) din această directivă.

57 În ceea ce privește problema condițiilor necesare pentru a beneficia de scutire, trebuie să se constate că rezultă din chiar textul articolului 132 alineatul (1) litera (e) din Directiva TVA că această scutire este supusă condiției ca protezele dentare să fie livrate de dentiști sau de tehnicieni dentari.

58 În consecință, este necesar să se răspundă la a doua întrebare din cauza C-144/13, la prima întrebare din cauza C-154/13, precum și la întrebarea din cauza C-160/13 că articolul 140 literele (a) și (b) și articolul 143 alineatul (1) litera (a) din Directiva TVA trebuie interpretate în sensul că scutirea de TVA pe care o prevăd se aplică achiziției intracomunitare și importului definitiv de proteze dentare livrate de dentiști și de tehnicienii dentari în cazul în care statul membru de livrare sau de import nu a pus în aplicare reglementarea tranzitorie prevăzută la articolul 370 din această directivă.

Cu privire la a doua întrebare din cauza C-154/13

59 Prin intermediul celei de a doua întrebări din cauza C-154/13, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 140 literele (a) și (b) din Directiva TVA trebuie interpretat în sensul că scutirea de TVA menționată la această dispoziție se aplică și în cazul în care achiziția intracomunitară de proteze dentare ar proveni dintr-un stat membru care a pus în aplicare regimul derogatoriu și tranzitoriu prevăzută la articolul 370 din Directiva TVA.

60 Trebuie amintit că regimul comunitar al TVA este rezultatul unei armonizări progresive a legislațiilor naționale în cadrul articolelor 113 TFUE și 115 TFUE. Așa cum a constatat Curtea în repetate rânduri, această armonizare, astfel cum a fost realizată prin directive succesive și în special prin Așasea directivă, nu este încă decât o armonizare parțială (Hotărârea ORO Amsterdam Beheer și Concerto, C-165/88, EU:C:1989:608, punctul 21, precum și Hotărârea Eurodental, C-240/05, EU:C:2006:763, punctul 50).

61 Într-adevăr, Directiva TVA a autorizat, în temeiul articolului 370, statele membre să mențină în continuare anumite dispoziții din legislația lor anterioară acestei directive, care, în lipsa autorizării respective, ar fi incompatibile cu aceasta (a se vedea în acest sens Hotărârea Idéal tourisme, C-36/99, EU:C:2000:405, punctul 38, și Hotărârea Eurodental, EU:C:2006:763, punctul 51).

62 În acest sens, din răspunsul la a doua întrebare din cauza C-144/13, la prima întrebare din cauza C-154/13 și la întrebarea din cauza C-160/13 rezultă că, pentru a stabili dacă o achiziție intracomunitară de proteze dentare poate beneficia de scutire, trebuie să se verifice dacă livrarea sau importul acelorași bunuri este scutit pe teritoriul statului membru de destinație. Rezultă că elementul de referință este regimul aplicabil în statul membru de destinație.

63 În cazul în care acest stat nu a pus în aplicare regimul derogatoriu și tranzitoriu prevăzută la articolul 370 din Directiva TVA și aplică, prin urmare, scutirea prevăzută la articolul 132 alineatul (1) litera (e) din această directivă, scutirile prevăzute la articolul 140 literele (a) și (b) din directiva

menționat? vor fi de asemenea aplicabile. Este, așadar, lipsit de relevanță aspectul dacă statul membru de origine aplică respectivul regim derogatoriu și tranzitoriu prevăzut la articolul 370 din Directiva TVA.

64 În consecință, este necesar să se răspundă la a doua întrebare adresată în cauza C-154/13 că articolul 140 literele (a) și (b) din Directiva TVA trebuie interpretat în sensul că scutirea de TVA menționată la această dispoziție se aplică și în cazul în care achiziția intracomunitară de proteze dentare provine dintr-un stat membru care a pus în aplicare regimul derogatoriu și tranzitoriu prevăzut la articolul 370 din Directiva TVA.

Cu privire la cheltuielile de judecată

65 Întrucât, în privința părților din litigiile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

- 1) **Articolul 168 din Directiva 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2007/75/CE a Consiliului din 20 decembrie 2007, trebuie interpretat în sensul că, atunci când scutirea de taxa pe valoarea adăugată prevăzută de dreptul național este incompatibilă cu Directiva 2006/112, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2006/112, articolul 168 menționat nu permite unei persoane impozabile să beneficieze de această scutire pretinzând în același timp dreptul de deducere.**
- 2) **Articolul 140 literele (a) și (b) și articolul 143 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2006/112, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2007/75, trebuie interpretate în sensul că scutirea de taxa pe valoarea adăugată pe care o prevede se aplică achiziției intracomunitare și importului definitiv de proteze dentare livrate de dentiști și de tehnicienii dentari în cazul în care statul membru de livrare sau de import nu a pus în aplicare reglementarea tranzitorie prevăzută la articolul 370 din Directiva 2006/112, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2007/75.**
- 3) **Articolul 140 literele (a) și (b) din Directiva 2006/112, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2007/75, trebuie interpretat în sensul că scutirea de taxa pe valoarea adăugată menționată la această dispoziție se aplică și în cazul în care achiziția intracomunitară de proteze dentare provine dintr-un stat membru care a pus în aplicare regimul derogatoriu și tranzitoriu prevăzut la articolul 370 din această directivă.**

Semnături

* Limba de procedură: neerlandeza.